

De Europese Investeringsbank en haar werkzaamheden in 1980

F. H. A. J. M. MICKLINGHOFF DEJUR*

Onlangs is het jaarverslag over 1980 verschenen van de Europese Investeringsbank. Deze instelling van de Europese Gemeenschap die doorgaans weinig in het nieuws is, speelt een belangrijke rol bij de financiering van talloze projecten op het gebied van de infrastructuur, energievoorziening, regionale ontwikkeling enz. In dit artikel wordt de gang van zaken bij de bank in het afgelopen jaar besproken.

De Europese Investeringsbank

Het besluit tot oprichting van de Europese Investeringsbank (EIB) vormde een essentieel onderdeel van het besluit tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap 1). Het Verdrag van Rome (25 maart 1957), dat de Europese Economische Gemeenschap in het leven riep, bepaalde in artikel 129 dat de EIB een eigen rechtspersoonlijkheid bezit en dat de leden van de EIB de lidstaten zijn. De statuten van de EIB zijn opgenomen in een Protocol dat aan het verdrag van Rome is gehecht en maken dan ook een integrerend bestanddeel uit van het verdrag van Rome 2).

De zetel van de EIB is Luxemburg. De EIB is een autonome publiekrechtelijke instelling binnen de Europese Gemeenschap, heeft tot doel de Europese landen en volkeren gezamenlijk te doen werken aan de economische en sociale vooruitgang. De bank houdt zich voornamelijk bezig met de praktische kanten van de economische eendracht en het vraagstuk van een evenwichtige en ongestoorde ontwikkeling van de gemeenschappelijke markt. Als instelling van de Gemeenschap streeft de bank naar communautaire doeleinden van algemeen belang op geheel autonome wijze, ten einde aldus zeker te stellen dat gezonde bankcriteria worden aangelegd bij de keuze van de te financieren projecten en bij de vaststelling van de condities voor haar kredietverlening.

De taak van de EIB

Artikel 130 van het Verdrag van Rome legt de taken van de EIB vast. De EIB heeft tot taak zonder winstoogmerk leningen en waarborgen te verstrekken ter vergemakkelijking van de financiering van de volgende projecten in alle sectoren van het economisch leven:

- „a. projecten tot ontwikkeling van minder-ontwikkelde gebieden,
- b. projecten tot modernisering of overschakeling van ondernemingen of voor het scheppen van nieuwe bedrijvigheid, voortvloeiende uit de geleidelijke instelling van de gemeenschappelijke markt, welke projecten door hun omvang of hun aard niet geheel kunnen worden gefinancierd uit de verschillende middelen welke in ieder van de Lid-Staten voorhanden zijn,
- c. projecten welke voor verscheidene Lid-Staten van gemeenschappelijk belang zijn en die door hun omvang of aard niet geheel kunnen worden gefinancierd uit de verschillende middelen welke in ieder van de Lid-Staten voorhanden zijn” 3).

De EIB verstrekt leningen en garanties voor investeringsprojecten op het gebied van de industrie, energievoorziening en de infrastructuur die bevorderlijk zijn voor de regionale ontwikkeling, van gemeenschappelijk belang zijn voor verschillende lidstaten of voor de Gemeenschap in haar geheel en/of kunnen leiden tot modernisering en omschakeling van bedrijven.

Bij zijn financieel beheer laat de bank zich leiden door drie criteria:

- de middelen die men op de kapitaalmarkt wil vergaren moeten op een zo voordelig mogelijke manier worden aangetrokken;
- de beschikbare middelen moeten worden beheerd overeenkomstig de gewenste financiële soliditeit van de bank;
- de door de bank berekende rentetarieven moeten op de taakstelling van de bank zijn afgestemd.

Bij de regionaal gerichte hulp houdt de EIB de volgende criteria aan; de gelden moeten bijdragen tot de economische ontwikkeling van het betrokken gebied, de activiteiten worden geconcentreerd in de lidstaten met de zwaarste economische en financiële problemen en infrastructurale projecten en investeringen in het bedrijfsleven (waaronder ook het midden- en kleinbedrijf) kunnen door de EIB worden gefinancierd 4). Tot in 1975 het Regionaal Fonds werd opgericht vormde de EIB het enige financieringsinstrument van de Gemeenschap voor regionale ontwikkelingsprojecten.

Organisatiestructuur

De EIB kent drie verschillende bestuursorganen: de Raad van Gouverneurs, de Raad van Bewind en de Directie 5).
Raad van Gouverneurs. De Raad van Gouverneurs bestaat

*Gaf onder meer gastcolleges over het Europees economisch en monetair stelsel in Turijn, geeft lezingen over Europese integratievraagstukken en bericht regelmatig over de werkzaamheden van het Europees Parlement.

1) Zie de artt. 2,3, 92, 129, 130, 148, 169, 173, 180 en 239 EEGV en art. 28 EGV.

2) Het Protocol, waarin de statuten zijn opgenomen van de EIB, is gewijzigd bij de toetreding tot de Europese Gemeenschappen van het Koninkrijk Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland en nogmaals bij de toetreding van Griekenland.

3) Artikel 130 EEGV.

4) Zie ook EIB, *Algemene richtlijnen betreffende de krediet-politiek*, 4 dec. 1958.

5) Art. 8-14 van het Protocol betreffende de Statuten van de EIB.

uit de door de lidstaten aangewezen minister, gewoonlijk de minister van Financiën. De Raad van Gouverneurs geeft de EIB richtlijnen bij haar kredietbeleid, keurt de balans en het jaarverslag goed, bepaalt de omvang van het kapitaal en benoemt de leden van de Raad van Bewind, de Directie en het Comité ter controle van de boekhouding.

Raad van Bewind. Deze bestaat uit 19 leden (18 hoge ambtenaren en vooraanstaande deskundigen, daartoe aangewezen door de lidstaten en één aangewezen door de Commissie) en 11 plaatsvervangende leden (10 aangewezen door de lidstaten en één door de Commissie). De leden worden telkens voor een periode van vijf jaar benoemd door de Raad van Gouverneurs. De raad waakt ervoor dat de EIB wordt bestuurd in overeenstemming met de bepalingen van het Verdrag van Rome, haar statuten en de richtlijnen van de Raad van Gouverneurs en neemt alle besluiten ten aanzien van de verstrekking van kredieten en garanties, het opnemen van leningen en de hoogte van de rentetarieven.

Directie. Deze bestaat uit een president en vier vice-presidenten, allen benoemd door de Raad van Gouverneurs op voorstel van de Raad van Bewind voor de periode van zes jaar, die de dagelijkse leiding van de EIB hebben en de besluiten van de Raad van Bewind voorbereiden, om deze vervolgens uit te voeren. De president en de vice-presidenten zijn tevens voorzitter, resp. vice-voorzitters van de Raad van Bewind.

Ten slotte kent de EIB het *Comité ter controle van de boekhouding*. Dit comité bestaat uit de drie op grond van hun vakken kennis benoemde leden (doorgaans leden van de rekenkamers van de lidstaten), die controleren of de werkzaamheden van de EIB op juiste wijze zijn verricht.

De EIB kent zeven directoraten; Algemeen Beheer, Kredietverlening in de Gemeenschap, Kredietverlening buiten de Gemeenschap, Financiën en Thesaurie, Studiedienst, Juridische Zaken en Technische Adviseurs.

Werkgebied van de EIB

De toekenning van EIB-leningen is onafhankelijk van de nationaliteit en rechtspersoonlijkheid van de kredietnemer. Voor financiering komen echter als algemene regel slechts in aanmerking investeringen die worden uitgevoerd op het grondgebied van de Europese Gemeenschap. De statuten bepalen evenwel, dat de bank krachtens een met eenparigheid van stemmen in de Raad van Gouverneurs genomen besluit tot afwijking van het voorgaande, projecten kan financieren buiten het grondgebied van de Europese Gemeenschap 6). Deze bepaling wordt onder meer toegepast voor projecten van gemeenschappelijk belang voor Europa en voor de bevoorrading met aardolie en aardgas, alsmede in verband met de tussen de Gemeenschap en derde landen gesloten associatie- of samenwerkingsovereenkomsten.

Het werkgebied van de EIB is thans:

- het grondgebied van de lidstaten van de Europese Gemeenschap;
- de landen in Afrika, het Caraïbisch gebied en de Stille Oceaan waarmee de overeenkomst van Lomé is afgesloten, de z.g. ACS-landen 7);
- de meeste landen rond de Middellandse Zee, waarmee de Gemeenschap samenwerkingsovereenkomsten is aangegaan als uitvloeisel van het communautaire beleid om met deze landen nauwere banden aan te knopen 8).

Samenwerking met andere communautaire financieringsinstellingen

De EIB is de grootste, maar niet de enige communautaire financieringsinstelling in de Europese Gemeenschap 9). De EIB heeft bepaalde verantwoordelijkheden toegewezen gekregen met betrekking tot:

— *het nieuw communautair leningsinstrument*. De Com-

missie van de Europese Gemeenschappen is gemachtigd tot een bedrag van 1 mrd. ERE aan leningen op te nemen. De Commissie verschafft zich de middelen op de kapitaalmarkten en stort deze op een daarvoor bestemde rekening bij de EIB. De Commissie bepaalt welke projecten ter financiering in aanmerking kunnen komen aan de hand van door de Raad gegeven richtlijnen die betrekking hebben op de overeenstemming van de voorgenomen investeringen met de geldende communautaire voorschriften en op hun bijdrage tot een oplossing van de voornaamste structurele problemen van de Europese Gemeenschap, met name de vermindering van de regionale dispariteiten en de verbetering van de werkgelegenheid. De middelen van het nieuwe communautaire leningsinstrument zijn bestemd voor de financiering van investeringsprojecten binnen het grondgebied van de lidstaten van de Gemeenschap, beantwoordende aan de prioritaire communautaire doelstellingen op het gebied van de infrastructuur, energie en industrie. De EIB neemt de kredietaanvragen in behandeling en besluit tot toekenning nadat de Commissie heeft geconstateerd of het project daarvoor in aanmerking kan komen 10).

- *Euratom-leningen*. De Commissie kan uit naam van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie leningen aangaan ten behoeve van investeringsprojecten op het gebied van de elektriciteitsproductie met kernenergie en van de industriële splijtstofcyclus. De EIB behandelt de betrokken kredietaanvragen, treedt op als agent van de Commissie bij het afsluiten van de financieringsovereenkomsten die zij te zamen met de Commissie ondertekent en beheert de uitstaande kredieten in het kader van haar Speciale Sectie voor rekening van Euratom. In 1980 heeft Euratom 184,4 mln. ERE toegekend voor de bouw van kerncentrales in België en Frankrijk. De EIB behandelt de betrokken financieringsaanvragen en administreert de uitstaande kredieten. Deze kredieten zijn echter niet opgenomen in de cijfers betreffende de kredietverlening van de EIB 11).

Middelen

Sedert 1 januari 1981 bedraagt het kapitaal van de EIB 7.200 mrd. ERE, waarin door de lidstaten elk voor een bedrag wordt deelgenomen (zie tabel 1) 12).

6) Art. 18 lid 1 van het Protocol.

7) De eerste overeenkomst van Lomé is op 28 februari 1975 afgesloten, de tweede op 31 oktober 1979.

8) De werkzaamheden van de EIB buiten de Europese Gemeenschap zijn aan bepaalde basisregels gebonden;

— haar activiteiten zijn onderworpen aan de beleidslijnen en geografische of sectoriële prioriteiten die in gemeenschappelijk overleg tussen de Gemeenschap en de betrokkende landen zijn vastgelegd;

— de kredietverlening buiten de Gemeenschap moet voldoen aan dezelfde economische criteria als worden toegepast bij haar verdere kredietverlening;

— de kredietverlening buiten de Gemeenschap wordt in het algemeen gedekt door garanties van de lidstaten of van de Gemeenschap;

— de kredietverlening van de EIB is tot op zekere hoogte geïntegreerd met andere vormen van steunverlening van de Gemeenschap.

9) O.m. het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, het Sociale Fonds, het Europees Oriëntatie en Garantiefonds voor de Landbouw, verschillende specifieke fondsen voor onderzoeks- en ontwikkelingsdoeleinden.

10) Besluit van de Raad 870, 16 oktober 1978, *Publikatieblad*, L 298/78.

11) *Publ.*, L 88/1977 en *Publ.*, L 12/1980. Zie ook het veertiende Algemeen Verslag over de werkzaamheden van de Europese Gemeenschappen in 1980.

12) In 1981 zal de Raad van Gouverneurs besluiten over een eventuele volgende kapitaalverhoging. Het gestorte kapitaal bedraagt circa 13% van het geplaatste kapitaal. Storting van het resterend bedrag kan door de Raad van Bewind worden verlangd, indien dit noodzakelijk is om aan de verplichtingen van de bank ten opzichte van haar geldgevers te voldoen.

Tabel 1. Kapitaal van de EIB per 1 januari 1980, in mln. ERE

	Geplaatst	Gestort of te storten	In procenten
Duitsland	1.575,00	202,50	21,875
Frankrijk	1.575,00	202,50	21,875
Verenigd Koninkrijk	1.575,00	202,50	21,875
Italië	1.260,00	162,00	17,50
België	414,75	53,325	5,76
Nederland	414,75	53,325	5,76
Denemarken	210,00	27,00	2,925
Griekenland	112,50	14,46	1,563
Ierland	52,50	6,75	0,729
Luxemburg	10,50	1,35	0,146
Totaal	7.200,0	925,71	100

Bron: EIB, januari 1981.

De meeste middelen van de EIB zijn afkomstig van leningen (publieke of onderhandse emissies) op nationale markten binnen en buiten de Europese Gemeenschap en op de internationale markt. De EIB kan ook beschikken over „bijzondere middelen”, doorgaans afkomstig uit de begrotingen van de lidstaten of de Gemeenschap, die door de bank als lasthebster van de Gemeenschap worden beheerd in haar „section spéciale” en die buiten de balans blijven.

De EIB heeft al naar de omstandigheden diverse technieken gebruikt voor het plaatsen van haar leningen, zoals het instrument van de openbare uitgifte, onderhandse plaatsingen door bemiddeling van banken of bankconsortia, door derden te doen deelnemen in de kredietverlening, het aanvaarden van middelen ter beschikking gesteld door financiële instellingen, het opnemen van interbankdeposito's (zie tabel 2) 13).

Tabel 2. Opgenomen leningen 1961-1980 in mln. ERE

1961	21,4
1962	32,3
1963	35,2
1964	66,8
1965	65,0
1966	138,5
1967	194,5
1968	212,5
1969	146,0
1970	168,9
1971	412,9
1972	479,5
1973	612,3
1974	825,5
1975	830,7
1976	748,9
1977	1.161,5
1978	1.949,7
1979	2.481,2
1980	2.466,8
Totaal	13.050,1

Bron: jaarverslagen EIB.

De rentevoet voor door de EIB te verstrekken leningen alsmede de garantieprovisie dienen te worden aangepast aan de op de kapitaalmarkt geldende voorwaarden en zodanig te worden berekend dat de daaruit voortvloeiende ontvangsten de Bank in staat stellen haar verplichtingen na te komen, haar kosten te dekken en overeenkomstig artikel 24 van de statuten een reservefonds te vormen 14).

Op 31 juli bedroeg het totaalbedrag van ontvangsten en reservefonds ongeveer 538 mln. ERE (waarvan 200 mln. ERE in het reservefonds) 15).

Rentetarieven en rentesubsidies

De EIB heeft tot taak zonder winstoogmerk leningen en waarborgen te verstrekken ter vergemakkelijking van de financiering van bepaalde projecten, zoals reeds eerder omschreven. De rentetarieven van de EIB liggen dan ook

dicht bij de rentetarieven op de kapitaalmarkt, alwaar de EIB haar middelen opneemt. Lidstaten en Europese instellingen kunnen echter rentesubsidies toekennen. Dit vindt thans plaats in het kader van:

- het *Europees Monetair Stelsel*. Voor landen die effectief deelnemen aan het wisselkoersstelsel en het interventiemechanisme worden in het kader van de „economische begeleidende maatregelen” leningen ten bedrage van 1 mrd. ERE per jaar, tegen bijzonder gunstige voorwaarden, ter beschikking gesteld, over de periode 1979-1983 16). De leningen zijn aantrekkelijk doordat een rentesubsidie van 3% wordt gegeven. De betrokken kredieten dienen te zijn bestemd voor projecten op het gebied van de infrastructuur (met inbegrip van de energievoorziening) die grote structurele problemen in de betrokken landen kunnen helpen oplossen, de regionale dispariteiten kunnen verminderen en de werkgelegenheid kunnen verbeteren. De Commissie besluit telkens of een bepaald project in aanmerking kan komen voor een rentesubsidie.
- het *Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling*. Dit fonds subsidieert veelal gehele projecten, maar kan ook rentesubsidies van 3% verstrekken bij kredieten van de EIB.

Voor een derde van de leningen in de Gemeenschap, die door de EIB uit de eigen middelen van de bank (890,3 mln. ERE) en uit de middelen van het nieuw communautair leningsinstrument (129,7 mln. ERE) werden toegekend, werden in het kader van het EMS rentesubsidies van 3% per jaar toegekend ten laste van de begroting van de Gemeenschappen. In totaal werden dus voor een bedrag van 1.020 mln. ERE aan leningen rentesubsidies toegekend. De betrokken overeenkomst voor de financiering van investeringen in Italië (719 mln. ERE) en Ierland (301 mln. ERE) werden door de EIB gesloten nadat de Commissie de betrokken aanvragen had goedgekeurd 17).

De kredietverlening

De kredietverlening in en buiten de Europese Gemeenschap bedroeg van 1958 tot eind 1980 17.263,6 mln. ERE. De EIB heeft in 1980 uit eigen middelen van de bank en uit door de Gemeenschap of de lidstaten verschaft middelen leningen verstrekt voor projecten in en buiten de Europese Gemeenschap tot een bedrag van in totaal 3.498,5 mln. ERE, tegen 3.071,1 mln. ERE in 1979 (zie tabel 3).

De kredietverlening in de Gemeenschap in 1980 beliep in totaal 2.950,8 mln. ERE (2.558,2 mln. ERE in 1979), waarvan 2.753,2 mln. ERE uit de eigen middelen van de bank en 197,6 mln. ERE uit het nieuwe communautaire leningsinstrument (277 mln. ERE in 1979).

In 1980 was sprake van consolidatie van de snelle toename van de activiteiten waarvan de laatste jaren sprake is geweest (de helft van het bedrag dat de bank sinds haar oprichting in 1958 ter beschikking heeft gesteld, is gedurende de laatste drie jaar toegekend). Ook het investeringsklimaat was in 1980 buitengewoon moeilijk, terwijl zich op de kapitaalmarkten allerlei spanningen voordeden 18).

13) Zie *Europese Investeringsbank 1958-1978*, 31 maart 1978.

14) Zie art. 19 van de statuten.

15) Daniel Strasser, *Die Finanzen Europas*, 1979.

16) Resolutie Europese Raad van 5 december 1978 over invoering van het Europees Monetair Stelsel (EMS) en daarmee verband houdende aangelegenheden. B.3., B.3.1. en B.3.2.

17) Zie het veertiende *Algemeen Verslag over de werkzaamheden van de Europese Gemeenschappen in 1980*, nr. 97.

18) Communiqué EIB, 12 febr. 1981.

Tabel 3. Kredietverlening van de EIB binnen en buiten de Gemeenschap in 1979, 1980 en over de periode 1953 t/m 1980

	1979						1980						1953-1980	
	uit eigen middelen		uit middelen van het nieuwe communautaire leningsinstrument (ncl)		uit eigen middelen en het ncl		uit eigen middelen		uit middelen van het ncl		uit eigen middelen en het ncl		uit eigen middelen	
	in mln. ERE	in procenten	in mln. ERE	in mln. ERE	in procenten	in mln. ERE	in procenten	in mln. ERE	in mln. ERE	in procenten	in mln. ERE	in procenten	in mln. ERE	in procenten
Binnen de Gemeenschap:														
— België	58,4	2,5	—	58,4	2,3	153,2	5,6	—	153,2	5,2	385,0	2,6		
— Denemarken	15,6	0,7	—	15,6	0,6	81,1	3,0	18,1	99,2	3,4	307,1	2,1		
— Duitsland	47,8	2,1	—	47,8	1,9	14,2	0,5	—	14,2	0,5	901,0	6,1		
— Frankrijk	222,7	9,8	—	222,7	8,7	279,0	10,1	—	279,0	9,5	2.310,2	15,5		
— Ierland	252,9b)	11,1	86,7 c)	339,6	13,3	334,3d)	12,1	41,7 e)	376,0	12,7	1.076,9	7,2		
— Italië	905,4b)	39,7	85,0 c)	990,4	38,7	1.152,5d)	41,9	137,8 e)	1.290,3	43,7	6.165,0	41,4		
— Luxemburg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9,0	0,1		
— Nederland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	105,2	0,7		
— Verenigd Koninkrijk	739,0	32,4	105,3	844,3	33,0	688,0	25,0	—	688,0	23,3	3.421,3	23,0		
— Elders a)	39,4	1,7	—	39,4	1,5	50,9 g)	1,8	—	50,9	1,7	200,8	1,3		
Totaal	2.281,2b)	100	277,0 c)	2.558,2	100	2.753,2d)	100	197,6 e)	2.950,8	100	14.882,3	100		
Buiten de Gemeenschap:														
— uit eigen middelen				420,9	82,1				371,4	67,8	1.537,2	64,6		
— uit begrotingsmiddelen				92,0	17,9				176,3	32,2	844,1	35,4		
Totaal				512,9	100				547,7	100	2.381,3 f)	100		
Totaal generaal				3.071,1	—				3.498,5	—	17.263,6	—		

Bron: jaarverslagen EIB.

a) Kredieten van direct belang voor de Gemeenschap, voor energieprojecten in Oostenrijk, Noorwegen en Tunesië, verstrekt krachtens artikel 18 lid 1, 2e alinea van de statuten, op grond waarvan de Raad van Gouverneurs de EIB machtigen kredieten buiten de Gemeenschap te verlenen.

b) Waarvan met EMS rentesubsidie: Ierland 222,0 mln. ERE en Italië 569,0 mln. ERE.

c) Waarvan met EMS rentesubsidie: Ierland 37,3 mln. ERE en Italië 50,1 mln. ERE.

d) Waarvan met EMS rentesubsidie: Ierland 259,3 mln. ERE en Italië 631,0 mln. ERE.

e) Waarvan met EMS rentesubsidie: Ierland 41,7 mln. ERE en Italië 88,0 mln. ERE.

f) Waarvan 351,4 mln. ERE in Griekenland voor het toetrad tot de Gemeenschap (341,4 mln. ERE uit eigen middelen en 10 mln. ERE uit begrotingsmiddelen).

g) In Oostenrijk is 33,6 mln. ERE ter beschikking gesteld voor de exploitatie van de waterkracht in het Zillertal in Tirol (de helft van de geproduceerde stroom gaat naar Duitsland) en in Tunesië 17,3 mln. ERE voor de aanleg van het Tunesische deel van de pijpleiding Algerije-Italië.

De werkzaamheden van de EIB in 1980

De werkzaamheden van de EIB in 1980 waren vooral geconcentreerd op de regionale ontwikkeling (de hoofdzaak van de EIB volgens het EEG-verdrag) en op projecten die van gemeenschappelijk belang zijn voor verschillende lidstaten of voor de gehele Gemeenschap, met name op het gebied van de energievoorziening. Ongeveer twee derde van de kredietverlening in de Gemeenschap is ten goede gekomen aan die gebieden die minder ontwikkeld zijn (gebleven). Het grootste bedrag hiervan was bestemd voor gebieden die bij het communautaire regionale beleid speciale aandacht krijgen. Dit blijkt vooral uit het feit dat ruim 70% van de regionale kredietverlening is gegaan naar gebieden met een werkloosheidspercentage van meer dan 7,5%.

De grootste bedragen zijn ten goede gekomen aan Zuid-Italië, Ierland, Wales, Schotland, Noord-Ierland, West-Frankrijk en Groenland. De komende jaren zal de EIB extra communautaire financieringsmiddelen mobiliseren voor het herstel van de materiële en economische schade in de Zuid-Italiaanse gebieden die in november 1980 zijn getroffen door een aardbeving. Reeds in december 1980 is een aantal leningen tot een bedrag van £ 200 mrd. ter beschikking gesteld voor investeringen in deze gebieden.

Belangrijke bedragen zijn verstrekt aan Italië voor telecommunicatieprojecten (219,2 mln. ERE) en verkeersprojecten van gemeenschappelijk Europees belang (107,6 mln. ERE) 19), het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk 20). In totaal is in 1980 voor telecommunicatie 366,4 mln. ERE, transport 243,6 mln. ERE, watervoorziening en afvalzuivering 221,4 mln. ERE en landbouwverbetering (irrigatie, drainage en herbebossing) 195,2 mln. ERE besteed.

In 1980 zijn door de EIB projecten gesteund op het gebied van de waterkracht, kolen stokende centrales, kernenergie, ontginning van Europese olie- en gasreserves, pijpleidingen, energiebesparingen, stadsverwarming en turfwinning. Na ge-

reedomen van deze projecten zal vermoedelijk de invoer van aardolie met ongeveer 12 mln. ton per jaar verminderd kunnen worden. De kredietverlening in de energiesector legde beslag voor 40% van het totale bedrag voor 1980 dat bestemd was voor projecten in de Gemeenschap (1.186 mln. ERE). Belangrijke bedragen zijn gegaan naar Italië (425,7 mln. ERE) 21), Frankrijk (222,7 mln. ERE) 22), België

19) O.m. de aanvoerwegen voor de Fréjus-tunnel tussen Frankrijk en Italië, de aankoop van 8 Airbus-vliegtuigen, de aanleg van de Friaul-autoweg, die de schakel vormt tussen de Italiaanse, Oostenrijkse en Duitse wegenselsels.

20) In het Verenigd Koninkrijk werden gefinancierd o.m. verbeteringen aan de telefoon- en telexdienst in Noord-Ierland en de internationale telefoondienst (85,3 mln. ERE), de aanschaf van snelle treinstellen voor de verbindingen tussen Zuidwest-Engeland en Londen met Noordoost-Engeland en Schotland, de aanleg van een autoweg in Lancashire, de uitbreiding van een oliehaven op de Shetland-eilanden, de verbeteringen van de veerdiensten met het continent (71,9 mln. ERE); watervoorziening en afvalwaterzuiveringen in Noord-, Midden- en Zuidwest-Engeland en Wales (101,9 mln. ERE).

21) In Italië zijn middelen ter beschikking gesteld voor de bouw van drie waterkrachtcentrales, de ontginning van olie- en gasvelden op het Italiaanse vasteland en de Adriatische Zee, de Zuiditaliaanse sectie van de aardgasleiding Algerije-Italië, alsmede de koppeling van deze leiding met de Transaustria-leiding, de omschakeling van twee centrales van olie op kolen, de verbetering van een kolenhaven, de uitbreiding van het stroomkoppelpnet in Zuid-Italië, verbeteringen aan het nationale stroomregelsysteem, stadsvernieuwing in Brescia, energiebesparingen en beperkingen van het aardolieverbruik in de FIAT-fabrieken te Turijn, de omschakeling van vier cementfabrieken op kolen, verbeteringen in een papierfabriek aan het Gardameer en een vlakglasfabriek waardoor energie bespaard kan worden.

22) In Frankrijk zijn middelen ter beschikking gesteld voor o.m. verschillende kerncentrales, de uitbreiding van een bruinkoolmijn, elektriciteitscentrales die op bruinkool kunnen draaien alsmede een olie-raffinaderij aan de Loire-monding.

(123,1 mln. ERE) 23), het Verenigd Koninkrijk (191,6 mln. ERE) 24) en Ierland (57,5 mln. ERE) 25).

Grote aandacht besteedt de EIB aan steun aan het midden- en kleinbedrijf, speciaal in verband met de creatie van werkgelegenheid. De industriële kredietverlening beliep in 1980 433,8 mln. ERE tegenover 343,4 mln. ERE in 1979. Een groot deel van deze stijging is te danken aan de verdubbeling van het bedrag der verstrekte globale kredieten ter financiering van projecten betreffende het midden- en kleinbedrijf. Deze kredieten worden door EIB ter beschikking gesteld aan regionale of nationale financieringsinstellingen die, in overleg met de EIB uitgekozen investeringsprojecten, bedragen van minimaal 25.000 ERE ter beschikking kunnen stellen. Dergelijke kredieten zijn verstrekt in Italië, Ierland, het Verenigd Koninkrijk, Denemarken en België. De nadruk is in 1980 gevallen op kleinere projecten en voor ruim 90% gegeven aan kleine of middelgrote zelfstandige ondernemingen 26).

Werkgelegenheidseffect

Onder voorbehoud stelt de EIB dat de in 1980 gesteunde projecten 50.000 permanente arbeidsplaatsen, voornamelijk in de industrie (met inbegrip van 16.000 arbeidsplaatsen die ter beschikking zullen komen in door de Bank van Ierland gefinancierde geprefabriceerde fabriekshallen). Daarnaast hebben projecten tijdelijke werkgelegenheidseffecten tijdens hun bouwtijd, die soms aanzienlijk kan uitlopen, alsmede indirecte effecten op de werkgelegenheid bij toeleverende bedrijven. Dit betreft vooral grote projecten op energie- en infrastructuurgebied; hun werkgelegenheidseffect kan worden gesteld op ruim 600.000 manjaren, hetgeen overeenkomt met circa 120 à 130.000 arbeidsplaatsen gedurende de jaren 1980 en 1981, daarna geleidelijk aflopend. Niet kwantificeerbaar is uiteraard het lange-termijneffect van de meeste infrastructuurprojecten zoals watervoorziening, afvalwaterzuivering, telecommunicatie, die direct weinig werkgelegenheid creëren, maar noodzakelijk zijn voor de bevordering van de economische groei.

Volgens schattingen van de EIB heeft de bank in 1980 door middel van haar financieringen bijgedragen tot investeringen in vaste activa in de Gemeenschap tot een bedrag van 8,7 mrd. ERE.

Kredietverlening door de EIB buiten de Gemeenschap

Buiten de Gemeenschap verstrekt de EIB financieringsmiddelen in de Middellandse-Zeelanden (met inbegrip van

Tabel 5. Kredietverlening in de Gemeenschap in 1980 per doelstelling van economisch beleid in 1980

	In mln. ERE	In procenten
Regionale ontwikkeling	1.961,4	100
waarvan:		
— België	6,2	0,3
— Denemarken	17,5	0,9
— Frankrijk	148,4	7,5
— Ierland	360,4	18,4
— Italië	929,4	47,4
— Verenigd Koninkrijk	499,5	25,5
Modernisering en omschakeling van bedrijven ..	31,4	100
Energie	1.202,4	91,0
ontginning van energiebronnen in de Gemeenschap	704,8	53,3
waarvan:		
— waterkracht en geothermie	163,6	12,4
— kernenergie	432,6	32,7
— olie- en gaswinning	55,3	4,2
— vaste brandstoffen	53,3	4,0
energiebesparing	160,6	12,2
diversificatie van de invoer a)	337,1	25,5
waarvan:		
— aardgas	179,3	13,6
— elektriciteit, steenkool	157,8	11,9
Verbindingen	111,7	8,5
vervoer	94,7	7,2
waarvan:		
— wegen en kunstwerken	9,6	2,3
— scheepvaart	16,1	1,2
— luchtvaart	49,0	3,7
telecommunicatie	17,1	1,3
Milieubescherming	5,1	0,4
Industriële samenwerking	1,7	0,1
Af wegens dubbeltellingen van kredieten die aan meer dan één doelstelling voldoen	363,0	
TOTAAL	2.950,8	

Bron: jaarverslag EIB.

a) Hieronder vallen bij voorbeeld gasleidingen, de invoer van elektrische stroom, voorzieningen aan centrales met het oog op het stoken van ingevoerde kolen enz.

23) In België zijn middelen ter beschikking gesteld voor o.m. de verdere bouw van kerncentrales te Doel en de aanleg van een grote gasleiding tussen Zeebrugge en Antwerpen.

24) In het Verenigd Koninkrijk zijn middelen ter beschikking gesteld voor o.m. een fabriek van URENCO, de bouw van een kerncentrale, een thermische centrale in Schotland en verbetering van de stroomvoorziening op de Shetland-eilanden.

25) In Ierland zijn middelen ter beschikking gesteld voor o.m. de bouw van een met kolen gestookte centrale, de ontginning van hoogveen voor de turfproductie en uitbreiding van turf stokende elektriciteitscentrales.

26) Definitie van de Europese Gemeenschappen: personeel minder dan 500 personen, vaste activa hoogstens 30 mln. ERE en voor niet meer dan een derde in handen van grote ondernemingen. Zie verder, evenals de voorgaande noten van dit hoofdstuk, het jaarverslag van de EIB over 1980.

Tabel 4. Kredietverlening door de EIB in de Gemeenschap per sector

	1958-1978		1978		1979		1980	
	in mln. ERE	in procenten	in mln. ERE	in procenten	in mln. ERE	in procenten	in mln. ERE	in procenten
Energie	2.864,9	30,6	721,3	36,7	1.146,5	44,8	1.186,0	40,2
Verbindingen	2.790,6	29,7	625,6	31,8	456,6	17,8	610,0	20,7
Waterbouw	987,5	10,5	357,0	18,2	567,4	22,2	416,6	14,1
Overige infrastructuur	16,3	0,2	—	—	2,6	0,1	131,2	4,5
Globaal krediet	—	—	—	—	7,5	0,3	21,6	0,7
Subtotaal	6.659,2	71,0	1.703,9	86,6	2.180,6	85,2	2.365,4	80,2
Industrie	2.679,3	28,6	256,0	13,1	343,4	15,0	433,8	14,7
Landbouw, bosbouw en visserij	16,5	0,2	6,4	0,3	25,8	1,1	16,7	0,6
Diensten	18,3	0,2	0,2	—	2,6	0,2	1,0	—
Globaal krediet	—	—	—	—	5,8	0,3	133,9	4,5
Subtotaal	2.714,1	29,0	262,6	13,4	377,6	16,6	585,4	19,8
TOTAAL	9.373,3	100	1.966,5	100	2.558,2	100	2.950,8	100

Bron: jaarverslagen EIB.

Portugal) en de landen in Afrika, het Caraïbisch gebied en de Stille Oceaan (de z.g. ACS-landen), die partij zijn bij de overeenkomst van Lomé. Deze kredietverlening bedroeg in 1978 221,7 mln. ERE, in 1979 512,9 mln. ERE en in 1980 547,7 mln. ERE (zie tabel 6).

Tabel 6. Kredietverlening buiten de Gemeenschap in de jaren 1979 en 1980 in mln. ERE

	1979			1980		
	uit eigen mid-delen	uit middelen van het NCL	totaal	uit eigen mid-delen	uit middelen van het NCL	totaal
Middellandse-Zee-landen ...	347,7	78,8	426,5	247,0	155,0	402,0
ACS-landen	73,2	13,2	86,4	124,4	21,3	145,7
Totaal			512,9			547,7

Bron: jaarverslagen EIB.

In 1980 heeft Griekenland 101 mln. ERE toegewezen gekregen in het kader van de kredietverlening aan de Middellandse-Zee-landen, waarmee het tweede financiële protocol tussen de Europese Gemeenschap en Griekenland ten einde is gelopen daar Griekenland op 1 januari 1981 de tiende lidstaat van de Europese Gemeenschap is geworden. Sinds 1 januari 1981 gelden voor de kredietverleningen van de EIB aan Griekenland dezelfde voorwaarden als voor de andere lidstaten.

Toekomstige ontwikkeling van de EIB

Van de vermoedelijke ontwikkeling van de toekomstige activiteiten van de EIB kan slechts een beeld in grote lijnen worden geschetst. Ondanks de sterke stijging van de kredietverlening buiten de Gemeenschap blijft het accent vallen op de activiteiten in de lidstaten, die beslag leggen op 86% van het totale kredietbedrag dat sinds de oprichting van de EIB ter beschikking is gesteld (zie tabel 3). Er is alle reden om te verwachten dat de activiteiten van de EIB in de komende jaren sterk zullen toenemen.

De ontwikkeling en omschakeling van probleemgebieden vraagt aanzienlijke bedragen naast de middelen die de lidstaten zelf voor dit doel reeds ter beschikking stellen; de komende jaren zal zeker een grotere bijdrage van de EIB worden gevraagd voor de financieringen die nodig zijn om de Gemeenschap op energiegebied minder afhankelijk van invoer te maken en haar energievoorziening veilig te stellen. De structurele problemen van bepaalde bedrijfstakken zullen een toenemende vraag veroorzaken naar middelen ter financiering van moderniserings- of omschakelingsprojecten of van nieuwe, vervangende bedrijvigheid, van het opvangen van personeel dat werkloos wordt door herstructureringen, produktiviteitsstijgingen en van de aanpassingen die noodzakelijk zijn voor een betere afstemming op de omstandigheden op de wereldmarkt.

Een mogelijke verdere uitbreiding van de werkzaamheden van de EIB zou kunnen liggen op het gebied van dekkingsregelingen voor het wisselkoersrisico ten behoeve van het bedrijfsleven en een garantieregeling voor belangrijke projecten in bedrijfstakken die in een moeilijke situatie verkeren. Dergelijke regelingen bestaan reeds in Italië voor de kredieten ten behoeve van projecten in het Zuiden van Italië en met de regering van het Verenigd Koninkrijk is een regeling getroffen die de dekkingsregeling voor het wisselkoersrisico sinds 1977 voor zowel de overheids- alsook de particuliere sector toepasselijk verklaart.

F. H. A. J. M. Micklinghoff